

Brug kirken!

Kan kirkebygninger genbruges? Kan kirkebygninger bruges sammen med andre? Og kan de bruges til en mangfoldighed af formål?

AF
HENRIK BUNDEGAARD
NIELSEN
Generalsekretær i Kirkefondet

Det er spørgsmål, som bl.a. kom frem ved et borgermøde i Horslunde om Herredskirke Kirkes fremtid, hvor biskop Marianne Gaarden fra Lolland-Falsters Stift også redede gjorde for nogle af de teologiske overvejelser omkring brugen af vore kirkebygninger.

Kirkebygningens hellighed

Indtil begyndelsen af 300-tallet mødtes de kristne primært i private hjem, men da kristendommen blev anerkendt som religion, tog kirkebyggeriet for alvor fat. De mange gamle kirker er nu Danmarks ældste kulturarv, samtidig med at bygningerne opleves som hellige rum. Denne forståelse af "kirkebygningens hellighed" udspringer af forskellige forhold:

- Arven fra jødedommen, hvor templets hellighed er begrundet i, at Gud har bolig i det "allerhelligste" rum i templet
- Den katolske forståelse, hvor kirkerummet bl.a. anses for helligt, fordi i kirkebygningen befinder sig det indviede nadverbrød, som netop ved nadverindstiftelsen bliver til Jesu Kristi legeme
- Overfor dette den lutherske forståelse af, at vi som sådan ikke har hellige rum eller hellige ting i sig selv, da det "kun" er Ordet, som "helliger". En kirkebygning er sådan set en bekvemmelighed – eller en praktisk foranstaltning
- Endelig er der en udbredt "folkelig" forståelse af kirkebygningens hellighed, som går på, at "kirkerummet påvirker os mennesker via kristne symboler og kirkekunst", og det "stemmer det menneskelige sind på en måde, så vi åbner os for mødet med Gud".

Når vi sætter fokus på kirkebygningerne, så skal vi dog altid have det for øje, som også Marianne Gaarden fremhævede – nemlig at det afgørende er, "at vi som folkekirke først og fremmest har fokus på at formidle evangeliet, styrke det åndelige liv, så troen næres", og at vi "ikke kun har flotte kirker, som vi passer og vedligeholder, men også er kirke".

Genbrug af gamle kirker

Men tilbage til de praktiske forhold omkring de gamle middelalderkirker, for hvem skal vedligeholde dem? Hvem skal betale for dem? Hvad kan vi bruge dem til? Hvad må vi bruge dem til?

Der bliver fra forskellig side talt om "genbrug" af de gamle kirker – ofte kombineret med et bæredygtighedsmotiv. Det kan være, at kirken lukkes helt, og derefter "genbruges"

til et andet formål. Det rejser nye spørgsmål, for hvordan med den kirkegård, som ofte ligger rundt om kirken? Og hvordan vil det påvirke en ny brug, at en lukket kirke fra før 1536 automatisk bliver fredet?

En mere radikal tilgang til genbrug er bl.a. fremført af Birgitte Stoklund Larsen, rektor for Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, som i en kommentar på kirke.dk opfordrer til, at vi bør overveje at tage nogle af de gamle middelalderkirker "ned og give sten, træ og tegl til et sogn, som mangler en kirke".

En mangfoldighed af former for brug

En knap så radikal tanke er at "dele" flere af de gamle kirkebygninger med nogle af andre kristne trossamfund ved, at de i større eller mindre omfang får lov at bruge vore kir-

Foto: Folkekirken.dk

kerum. Mere banebrydende og nytænkende – og måske også mere kontroversielt – vil det være at give plads for at bruge nogle af de gamle middelalderkirker til ikke-kirkelige formål, som der er mulighed for ifølge lov om kirkers brug – samtidig med, at de lejlighedsvis også bruges til kirkelige handlinger og enkelte gudstjenester.

Der vil så blive tale om multifunktionskirker, kombinationskirker eller hybridkirker – kirker med flere funktioner end de rent kirkelige. Det er kendt i udlandet, men vi har fortsat til gode at afprøve mere permanente former af dette i Danmark. Så derfor – med Marianne Gaardens slutreplik ved mødet om Herredskirke Kirke: God arbejdslyst med at finde ud af, "hvordan vi i fremtiden kan bruge vores fantastiske middelalderkirker, og dermed værne om og bevare deres relevans".•